

FINANCIËLE REGULERING IN DE KERING

Eerder verschenen in de Reeks Instituut Financieel Recht:

1. Hans De Wulf, *Taak en loyauteitsplicht van het bestuur in de naamloze vennootschap*, 2002, xxxvi + 910 p.
2. Reinhard Steennot, *Elektronisch betalingsverkeer*, 2002, xxxviii + 751 p.
3. Michel Tison, Cathy Van Acker, Jan Cerfontaine (eds.), *Financiële regulering: op zoek naar nieuwe evenwichten, Volume I, Privaat bankrecht, Ondernemingsrecht, Insolventierecht*, 2003, x + 548 p.
4. Michel Tison, Cathy Van Acker, Jan Cerfontaine (eds.), *Financiële regulering: op zoek naar nieuwe evenwichten, Volume II, Financiële transacties, Financiële markten, Prudentieel recht*, 2003, x + 510 p.
5. Guy Schrans en Reinhard Steennot, *Algemeen deel van het financieel recht*, 2003, xxii + 484 p.
6. Michel Tison (ed.), *Belgisch kapitaalmarktrecht op Europese leest*, 2007, vi + 440 p.
7. Ingrid De Poorter, *Controle van financiële verslaggeving: revisoraal en overheidstoezicht*, 2007, xxiv + 572 p.
8. Reinhard Steennot, *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, 2007, xxvi + 628 p.
9. Hans De Wulf en Christoph Van der Elst, *De Belgische overnamewetgeving na de hervorming van 2007*, 2008, xviii + 420 p.
10. Lientje Van den Steen, *De effectenrekening*, 2009, xxxiv + 844 p.
11. Veerle De Vuyst, *Internal governance bij financiële conglomeraten*, 2010, xxxviii + 738 p.
12. Reinhard Steennot, Filip Bogaert, Diederik Bruloot en Delphine Goens, *Wet Marktpraktijken*, 2010, xii + 226 p.
13. Sarah De Geyter, *Organisatieaansprakelijkheid*, 2012, xviii + 518 p.

REEKS INSTITUUT FINANCIEEL RECHT, nr. 14

Het Instituut Financieel Recht – Financial Law Institute werd in 1990 als onderzoekscentrum binnen de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Gent opgericht. Het Instituut streeft ernaar om vooraanstaand wetenschappelijk onderzoek en expertise te ontwikkelen en uit te dragen in het financieel recht in de ruime zin, onder meer door de organisatie van colloquia, het stimuleren van doctoraatsonderzoek en de medewerking aan onderzoeksprojecten.

Naast deze publicatiereeks, lanceerde het Instituut eveneens in 1999 een Working Paper Series, dat een deel van de onderzoeksoutput via Internet beschikbaar stelt.

Meer informatie over de doelstellingen, werking en leden van het Instituut Financieel Recht is terug te vinden op de internetsite van het Instituut:

<www.law.Ugent.be/fli>

FINANCIËLE REGULERING IN DE KERING

IFR-dagen 2011

INSTITUUT FINANCIEEL RECHT
(ED.)

Financiële regulering in de kering
Instituut Financieel Recht (ed.)

© 2012 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

ISBN 978-94-000-0322-4
D/2012/7849/36
NUR 827

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

WOORD VOORAF

Afhankelijk van de bron beleefden wij de afgelopen jaren de ergste of één van de ergste financieel-economische crisissen ooit. Een oververhitte Amerikaanse huizenmarkt gecombineerd met een ongebreidelde groei van financiële producten waarvan gemeend werd dat zij risico's beter beheersbaar zouden maken, terwijl ze in werkelijkheid ook sterk bijdroegen tot de onoverzichtelijke verspreiding ervan, resulteerde al snel in aanhoudende financiële problemen voor vele financiële instellingen en overheden, en een economische recessie.

Crisissen zijn tevens een motor van financiële regulering. Ook deze crisis vormt hierop geen uitzondering. Zowel op nationaal als op Europees en ruimer internationaal niveau is de afgelopen jaren een stroom van regels en aanbevelingen uitgevaardigd die niet alleen de huidige crisis moet bezweren doch ook moet vermijden dat nieuwe, gelijkaardige voorvallen de wereldeconomie destabiliseren.

Gedurende zes studiedagen onderzocht het Instituut Financieel Recht samen met externe deskundigen in de onderscheiden relevante rechtsdomeinen de evoluties op dit gebied. Het werk *Financiële regulering in de kering*, dat momenteel voor u ligt, vormt de analyse van de thema's die tijdens deze studiedagen aan bod kwamen. De eindmeet is zeker nog niet bereikt: talloze uitvoeringsmaatregelen moeten nog volgen, en vooral, allerlei nieuwe initiatieven staan nog op stapel. Niettemin achtten wij het vanuit het Instituut Financieel Recht opportuun om, naar inmiddels aloude gewoonte, de studiereeks te laten resulteren in een verslagboek dat een licht werpt op de invloed van de crisis in diverse deelgebieden van het financieel en vennootschapsrecht.

De fundamentele onderstroom van de reguleringsstroom, die een antwoord poogt te bieden op de financiële crisis, wijst op belangrijke accentverschuivingen in de regulering, evenwel zonder een radicale ommekeer te verwezenlijken: “*principles-based*” regulering en zachte reguleringsvormen via “*comply or explain*” ruimen plaats voor meer detaillistische “*rules-based*” normering en sterker formalisme; de illusie dat adequate informatie van de financiële consument een afdoende bescherming biedt, maakt plaats voor meer prohibitieve beschermingsmechanismen, waarbij een grotere rol toekomt aan de financiële toezichhouders. De financiële crisis heeft op dit punt ten dele een proces versneld dat voorheen al was ingezet, onder meer door in toenemende mate via (gerichte) maximale harmoni-

satie de rechtsverhouding tussen financiële dienstverlener en consument op EU-niveau te regelen.

De studiedagenreeks begon met een namiddag gewijd aan de betalingsdiensten en het consumentenkrediet. Reinhard Steennot stelt vast dat de wet consumentenkrediet nodeloos ingewikkeld is door bepaalde kredietovereenkomsten ten dele aan de Belgische wet te onderwerpen daar waar de Richtlijn Consumentenkrediet deze overeenkomsten had uitgesloten. Bovendien stelt hij vast dat de Richtlijn weinig bevorderlijk is om grensoverschrijdende kredietverlening te stimuleren hetgeen nochtans de hoofddoelstelling van de EU-harmonisering vormt. Wat de Wet Betalingsdiensten betreft, komen Pierre Berger en Simon Landuyt tot analoge bevindingen. Ook hier is vast te stellen dat het niet zeker is of bepaalde betaalmethoden die de laatste jaren een aanzienlijke technologische evolutie doormaakten, onder het toepassingsgebied ressorteren. De Belgische wetgever heeft op eigen houtje toevoegingen aangebracht, die in het perspectief van de auteur en indruisend tegen de wil van de Europese Commissie, als overbodige “*gold-plating*” moet worden beschouwd. Michiel De Muynck onderzoekt de pre-contractuele fase in kredietverstrekking. Hij komt tot de bevinding dat er nog ruimte is voor verbetering en er werk dient gemaakt te worden van een “pro- en interactief handhavingmechanisme”. De mosterd ter zake kan worden gehaald bij de MiFID-regeling. Tim Baes gaat in op het klassieke thema van aansprakelijkheid, maar dan toegespitst op het betalingsverkeer. Wie waarvoor moet opdraaien bij misstappen bij domiciliëringen, zoekgeraakte of nagemaakte betaalinstrumenten en de afwikkeling van schadegevallen, komt uitvoerig en gedetailleerd aan bod. Dominique Blommaert en Freya Bonnarens onderzoeken de aansprakelijkheid van kredietgever en -bemiddelaar bij krediettoekenning. Deze “klassieker” in het financieel aansprakelijkheidsrecht is evenwel hypermodern: de voortschrijdende bescherming van de consument leidt tot rechtsonduidelijkheid en hogere kosten, die finaal gedragen worden door diezelfde consument.

Beleggersbescherming vormde het onderwerp van de tweede studiedag. Marc Kruithof onderzoekt op gedetailleerde en omstandige wijze de privaatrechtelijke werking van de MiFID-gedragsregels. Hij stelt vast dat het nationaal recht de privaatrechtelijke werking van deze gedragsregels bepaalt. Er ontstaat een niet te reduceren “meerlagige” regulering. Kruithof betwijfelt of een Europees privaatrechtelijk gemeen recht de gedragsregels in het nationale privaatrecht kan vervangen. De institutionele context lijkt hiervoor niet voldoende gerijpt. Veerle Colaert is kritisch jegens de Wet Marktpraktijken, die in een algemene uitsluiting van financiële instrumenten uit het toepassingsgebied voorziet en vraagt zich af of deze benadering nog bij de tijd is. Daar waar transacties “anoniem” zijn alsook in sommige andere bijzondere gevallen, is de uitsluiting op zijn plaats, anders niet. Zij ziet een nieuw wetgevend initiatief met belangstelling tegemoet. Gaëtan Laga

onderzoekt het document met essentiële beleggersinformatie dat het beleggers mogelijk moet maken een correcte inschatting te maken van de instelling voor collectieve belegging. De auteur apprecieert het werk van de Europese Commissie met haar streven naar maximale harmonisatie op het gevaar af rigiditeit te veroorzaken. Het succes van het document nodigt volgens Laga uit tot uitbreiding naar PRIPS en zelfs verder naar andere financiële instrumenten. Michel Tison gaat na in welke mate de mogelijkheden tot reguleringsarbitrage betreffende de juridische ‘verpakking’ van functioneel gelijkwaardige beleggingsproducten verschillen blootleggen op het vlak van de bescherming van beleggers. Hij stelt een tendens tot sectorale toenadering vast, zowel in Belgisch recht als op EU-niveau met het PRIPS-initiatief. Fundamenteel lijkt de EU-wetgever evenwel niet te zullen raken aan de verregaande vrijheid die financiële actoren genieten op het vlak van de juridische structurering van beleggingsproducten. Veerle De Schryver stelt vast dat de bescherming van de financiële consument meer vergt dan informatieontsluiting om de informatieasymmetrie tussen deze laatste en de financiële dienstverlener weg te werken. Transparantie en eerlijke verkoopprocessen leiden immers slechts tot het beoogde doel indien de consument voldoende financieel onderlegd is en de producten beantwoorden aan de noden van de cliënt. Voor de toezichthouder is luidens de auteur een belangrijke rol weggelegd om dit evenwicht te helpen bewerkstelligen.

In de pers verschijnen ieder jaar opnieuw smeuge details over het onderwerp van de derde studiedag: de bezoldiging van de bedrijfsleiding. Sien Vermeesch licht toe welke veranderingen de remuneratiewet van 6 april 2010 inzake de bezoldiging heeft teweeggebracht. Deze wet beoogt vooral middels transparantie en zeggenschap van aandeelhouders hoge vergoedingen aan te pakken. Zij betwijfelt of de doelstellingen van de wetgever zullen worden gehaald. Het regelgevend kader is zeer gedetailleerd, niet volledig coherent en niet voldoende duidelijk. Zij vermoedt dat de wetgever vooral een verschuiving van problemen heeft doen ontstaan. Christoph Van der Elst en Xavier Baeten onderzoeken de bezoldigingspraktijk en verstrekken een beeld van het remuneratiepakket van de CEO en het leidinggevend comité van Belgische beursgenoteerde vennootschappen. De laatste jaren nam de transparantie van de vergoedingen aanzienlijk toe, hoewel een gedetailleerd beeld van de vergoeding van de uitvoerende leiding van de vennootschap nog niet voorhanden is. Bovendien blijkt het juridische kader met directie- of managementcomité geen verschil op te leveren inzake de bezoldiging van de bedrijfsleiders. Hans De Wulf bespreekt de regels die specifiek gericht zijn op remuneratie van leidinggevend in de financiële sector. De hoeksteen hiervan zijn de CRD III-regels, die een link willen leggen tussen de risico's die een remuneratiebeleid creëert en de kapitaalvereisten. De Wulf komt tot de conclusie dat vele regels vaag blijven en dat zij slechts betekenis en tanden kunnen krijgen via een waakzaam beleid van de toezichthouders. Hij vreest dat de toezichthouders

daarbij gehinderd zullen worden door onduidelijkheid over de bindende kracht en de plaats in de hiërarchie der rechtsnormen van sommige Europese en Belgische regels op dit gebied.

De integriteit van en informatie voor kapitaalmarkten vormde het voorwerp van de vierde studiedag. Adina Onofrei gaat in op de stand van zaken van de MiFID-richtlijn. Inmiddels is deze richtlijn toe aan een aanzienlijke hervorming wat betreft de inrichting van de handelsplatformen, de transparantie van de orders en de gedragsregelen voor dienstverstrekkers. Tevens dient volgens Onofrei gedacht te worden aan een regeling om ook gestandaardiseerde *over-the-counter*-derivaten onder de nieuwe richtlijn onder te brengen. De markt dient zo spoedig mogelijk correct ingelicht te worden met koersgevoelige informatie. Elke Vandendriesche onderzoekt de toepassing van deze regeling op de steunmaatregelen die de overheid verstrekke aan financiële instellingen die door de crisis in de problemen waren gekomen. In het bijzonder dient hierbij de afweging gemaakt te worden tussen de nood aan correcte en volledige informatieverstrekking en het vermijden van paniekreacties in de markt. De afweging van deze twee tegengestelde belangen is geen sinecure. Matthieu Duplat gaat in op een ander deel van de informatieontsluiting. De Prospectusrichtlijn uit 2003 werd met Richtlijn 2010/73/EU van 24 november 2010 herzien. De auteur stelt vast dat de aanpassingen weloverwogen zijn en steun verdienen. Zowel de rechtszekerheid van de emittenten en de tussenpersonen als de structuur en inhoud van het document ten dienste van de beleggers komen er beter vanaf. Duplat komt evenwel tot het besluit dat een doorstart van de Europese kapitaalmarkt niet met deze herziening tot stand zal worden gebracht.

Gedurende de vijfde studiedag werd het toezichtkader onder de loep genomen. Johan Verbist en Stefaan Loosveld analyseren hoe de onderzoeksbevoegdheden van de NBB en de FSMA zich verhouden tot de rechten van verdediging. De recente hervormingen versterkten de positie van de NBB. Overigens gelden de typische rechten van verdediging onverminderd tegen financiële toezichthouders: de bescherming van de woning, “*non bis in idem*”, recht op privacy en eerlijk proces, zwijgrecht, een onafhankelijke en onpartijdige beoordeling alsook recht op juridische bijstand. Ivan Verougstraete en Steven De Jonghe tonen aan dat de Wet Herstelmaatregelen en de Wet Verhaalmiddelen het wettelijk kader verstrekken om in te grijpen wanneer de financiële stabiliteit in het gedrang dreigt te komen terwijl tegelijkertijd rechtsbescherming wordt geboden aan de particuliere spaarders en beleggers. Sommige maatregelen zullen moeilijk ten uitvoer kunnen worden gelegd onder meer omdat derden enerzijds niet formeel betrokken mogen worden bij reddingsoperaties doch anderzijds willens nillens “*funding*” moeten leveren. Bovendien zal een en ander een Europese harmonisatie vergen, wat de auteurs doet besluiten dat er ongetwijfeld een vervolg zal komen. Het nieuwe Belgische model van financieel toezicht heeft geleid tot de inrichting van een sanctie-

commissie bij de twee financiële toezichthouders, de NBB en de FSMA. Antoine Van Cauwenberge stelt vast dat het handhavingstelsel naar de toekomst nog verder aangescherpt zal worden gelet op gelijkaardige Europese ontwikkelingen. Te denken valt alvast aan hogere boetes. De FSMA besteedt meer aandacht aan de handhaving van miskende beschermingsmaatregelen jegens consumenten alsook van insider trading en marktmisbruik. De auteur stelt tevens vast dat de voortschrijdende technologische ontwikkelingen van financiële markten een nauwgezette opvolging doch ook de ontwikkeling van nieuwe opsporingstechnieken van de toezichthouders vergen. Tot slot gaat Jan Cerfontaine in op de verhaalmiddelen die aan de financiële instellingen ter beschikking staan om de beslissingen van de financiële toezichthouders aan te vechten. Cerfontaine stelt vast dat in het *twin peaks*-model op gepaste wijze rekening gehouden is met de verhaalsrechten. De volle rechtsmacht behoort toe aan het hof van beroep te Brussel. Verbeteringen zijn mogelijk. Zo kan het voorkomen dat bepaalde beroepen buiten de toezichtsstructuur om lopen. Ook stelt de auteur vast dat de beoordelingsmarge van de Raad van State en het hof van beroep te Brussel jammer genoeg verschilt. Ook is er in bepaalde gevallen geen verhaal tegen beslissingen van de FSMA mogelijk, hetgeen moet worden rechtgezet.

Eddy Wymeersch sluit dit verslagboek af met een bijdrage over het nieuwe Europese financiële toezicht. Hierin stelt Wymeersch vast dat zowel op nationaal als op Europees niveau aanzienlijke verschuivingen hebben plaatsgevonden. De Europese toezichthouders kregen meer bevoegdheden en er wordt nog gewerkt aan nieuwe maatregelen om de handhaving te verbeteren. Dit zal moeten resulteren in een Europees “*rulebook*”. Op grond van de huidige Europese kaders dient besloten te worden dat vooral de Europese Commissie beslissingsbevoegdheid kreeg toegewezen, terwijl de bevoegdheden van de drie Europese toezichtsorganen strikt afgelijnd is. Wymeersch wijst erop dat ofwel een verdragswijziging ofwel de rechtspraak van het Europees Hof van Justitie voor een meer slagvaardig optreden van de financiële toezichtsorganen moet zorgen.

Ons rest nog een dankwoord te richten aan alle sprekers en auteurs die er samen voor hebben gezorgd dat de reeks studiedagen succesvol was en voor u opnieuw een lijvig boek in de reeks van het Instituut Financieel Recht tot stand hebben gebracht. Wij wensen u een aangename lectuur en jaren van nuttig gebruik.

Hans De Wulf
Reinhard Steennot
Michel Tison
Christoph Van der Elst
Eddy Wymeersch

INHOUD

<i>Woord vooraf</i>	v
I. BETALINGSDIENSTEN EN CONSUMENTENKREDIET	
Toepassingsgebied van de Wet Consumentenkrediet	
Reinhard STEENNOT	3
Inleiding	3
I. Personeel toepassingsgebied	4
§ 1. Consument	5
§ 2. Kredietgever	7
§ 3. Kredietbemiddelaar	8
II. Materieel toepassingsgebied	10
§ 1. Begrip “kredietovereenkomst”	10
§ 2. Bijzondere kredietvormen	11
§ 3. Uitsluitingen van het toepassingsgebied	12
A. Volledige uitsluitingen (art. 3, § 1 WCK)	12
1. Verzekeringen en doorlopende levering	12
2. Huurovereenkomsten	13
3. Bepaalde kredietkaarten	13
4. Hypothecaire kredieten	15
5. Huwelijksbemiddeling	16
6. Kosteloos uitstel bestaande schuld	16
B. Gedeeltelijke uitsluitingen	17
1. Kredietovereenkomsten met een kredietbedrag van minder dan 200 euro	17
2. Kredietovereenkomsten met een kredietbedrag hoger dan 75.000 euro	18
3. Geoorloofde debetstanden op een rekening en overschrijdingen	19
4. Kredietovereenkomsten met beleggingsondernemingen	25
5. Uitstel van betaling voor consumenten die in gebreke zijn	25
6. Verenigbaarheid van de gedeeltelijke uitsluitingen met de Richtlijn	27
III. Territoriaal toepassingsgebied	27

IV. Temporeel toepassingsgebied	31
Besluit	32
Precontractuele bijstand <i>ex</i> artikel 11, § 4 WCK: katalysator voor een herijkt beslissings- en toezichtsmodel inzake consumentenkrediet?	
Michiel DE MUYNCK.	33
Inleiding	33
I. De toelichtingsverplichting	34
II. Naar een herijkt beslissings- en toezichtsmodel inzake consumentenkrediet?	44
§ 1. Naar voor (inter- en pro-)actief handhavingsmodel inzake consumentenkrediet.	46
§ 2. Informatie-inwinning m.b.t. de financiële capaciteit van een consument.	57
§ 3. Naar een <i>Suitability of assistance</i> -paradigma in de precontractuele fase.	59
§ 4. Postcontractuele bijstand.	61
Conclusie.	61
De aansprakelijkheid bij krediettoekenning van de kredietgever en de kredietbemiddelaar na de wet van 13 juni 2010	
Dominique BLOMMAERT en Freya BONNARENS.	63
Inleiding	63
I. Definitie van kredietgever en kredietbemiddelaar	64
§ 1. Definitie van kredietgever	64
§ 2. Definitie van kredietbemiddelaar	66
II. De precontractuele verplichtingen in hoofde van de kredietgever en de kredietbemiddelaar	70
§ 1. De artikelen 10, 11, <i>11bis</i> , 12 en 15 WCK	70
§ 2. Artikel 12 WCK.	88
III. De kredietovereenkomst.	89
IV. Sancties.	93
§ 1. Schending van artikel 14 WCK.	93
§ 2. Schending van de artikelen 10, lid 1; 11; <i>11bis</i> ; 12 en 15 WCK	96
§ 3. Intrekking of opschorting van de erkenning van de kredietgever ...	96
Besluit	97

Toepassingsgebied van de wet betalingsdiensten en de wet betalingsinstellingen	
Pierre E. BERGER en Simon LANDUYT	99
Inleiding	99
I. Omzetting in het Belgisch recht	102
II. Toepassingsgebied	104
§ 1. Materieel toepassingsgebied	104
A. Betalingsdiensten	104
B. Betaalrekening	114
1. Algemeen	114
2. Kwalificatie van de door betalingsinstellingen ontvangen gelden	117
C. Uitzonderingen	120
§ 2. Personeel toepassingsgebied	130
A. Algemeen	130
B. Betalingsdienstgebruiker	130
C. Betalingsdienstaanbieder	132
1. Algemeen	132
2. Invloed van de Wet Marktpraktijken	135
3. Gewoon beroep of bedrijf	136
4. Vergunningsplicht	138
5. Uitzonderingen op de vergunningsplicht en lichtere prudentiële regimes	141
a. Inleiding	141
b. Technische dienstverlener	141
c. Betalingsdienstagent	143
d. Outsourcing	145
e. Ontheffing	146
§ 3. Territoriaal toepassingsgebied	147
A. Algemeen	147
B. Aanbod in België	150
1. Algemeen	150
2. Het aanbod in de Wet Betalingsdiensten	150
3. Het aanbod in de Wet Betalingsinstellingen	153
a. Algemeen	153
b. Visie van de Belgische toezichthouder	153
c. Visie van de Europese Commissie	154
Besluit	155

Aansprakelijkheid bij uitvoeringsincidenten in het betalingsverkeer Tim BAES	157
I. Doelstellingen van PSD en de Wet betalingsdiensten	157
II. Wat kan er misgaan met een betaalinstrument of met een betalingstransactie?	158
III. Verplichtingen van de betalingsdienstgebruiker en initiële afhandeling van betwistingen	161
§ 1. Kennisgeving met betrekking tot betaalinstrumenten.	161
§ 2. Gebruik betaalinstrument overeenkomstig de voorwaarden en redelijke maatregelen om de veiligheid van het instrument en van de gepersonaliseerde veiligheidskenmerken te waarborgen.	163
§ 3. Kennisgeving en betwisting in geval van niet-toegestane of niet correct uitgevoerde betalingstransacties.	164
A. De kennisgeving	164
B. Verdere afhandeling van de betwisting.	168
§ 4. Kennisgeving om terugbetaling te verkrijgen van een door of via een begunstigde geïnitieerde betalingstransactie	170
IV. Aansprakelijkheid in geval van niet-toegestane betalingstransacties ...	171
§ 1. Wat is een niet-toegestane betalingstransactie?	171
A. Algemene regel	171
B. Domiciliëring	172
§ 2. Aansprakelijkheid in geval van bedrog door de betaler zelf	173
§ 3. Algemene regel en verplichting tot onmiddellijke terugbetaling ...	174
§ 4. Betaalinstrumenten: verlies, diefstal en onrechtmatig gebruik.	177
A. Betalingstransacties vóór de kennisgeving.	178
1. Grove nalatigheid	179
a. Voorbeelden van grove nalatigheid in de Wet betalingsdiensten.	180
b. Verdere aanwijzingen in de rechtspraak en in de adviespraktijk van het Bemiddelingscollege voor de financiële sector	183
c. Andere feitelijke omstandigheden die mogelijk wijzen op grove nalatigheid	185
2. Bewijslast	186
B. Betalingstransacties na de kennisgeving	187
§ 5. Nagemaakt betaalinstrument en onrechtmatig gebruik	188
§ 6. Geen fysieke voorlegging en elektronische identificatie.	190
§ 7. Bijzondere gevallen.	192
A. Ongevraagde toezending van een betaalinstrument	192
B. Gevraagde toezending van een betaalinstrument of middel dat het gebruik ervan toelaat.	192

C.	Toegankelijkheid van de gepersonaliseerde veiligheidskenmerken	193
D.	Gepaste middelen voor de kennisgeving	194
E.	Beschrijving van risico's en voorzorgsmaatregelen	194
V.	Terugbetaling van door of via een begunstigde geïnitieerde betalingstransactie	195
§ 1.	Voorwaarden	195
§ 2.	Bewijslast	197
§ 3.	Contractuele verruiming of beperking van het recht op terugbetaling	198
§ 4.	Termijn	199
§ 5.	Terugbetalingsverplichting	199
VI.	Aansprakelijkheid in geval van niet of niet correct uitgevoerde betalingstransacties	200
§ 1.	Basisregels inzake uitvoeringstermijn en valutadatum	202
§ 2.	Betalingsopdracht door de betaler geïnitieerd	203
§ 3.	Betalingsopdracht door of via de begunstigde geïnitieerd	205
§ 4.	Vergoeding door de werkelijk aansprakelijke betalingsdienst- aanbieder of tussenpersoon	207
§ 5.	Uitzonderingen op de genoemde regels	207
A.	Onjuiste unieke identificator	207
B.	Geen tijdige kennisgeving	209
C.	Overmacht of andere wettelijke verplichtingen	209
D.	Andere uitzonderingen	210
VII.	Overmacht of andere wettelijke verplichtingen	210
§ 1.	Overmacht	210
§ 2.	Andere wettelijke verplichtingen	211
VIII.	Mogelijkheden om de risico's te beheersen	211
§ 1.	Mogelijkheid tot contractuele afwijking bij niet-consumenten	211
§ 2.	Mogelijkheid tot contractuele afwijking bij bepaalde betaal- instrumenten	212
§ 3.	Uitgavenlimiet en blokkering betaalinstrument	213
§ 4.	Duidelijke voorwaarden en regelmatige informatie inzake grove nalatigheid en opzettelijk niet nakomen van verplichtingen	215
§ 5.	Veiliger systemen en procedures die meer zekerheid garanderen ..	216

II. BESCHERMING VAN DE RETAILBELEGGER

Financiële diensten en de Wet Marktpraktijken. Enkele knelpunten	
Veerle COLAERT	219
Inleiding	219
I. Wet Marktpraktijken en Consumentenbescherming vs. sectorale financiële wetgeving: WMPC als <i>lex generalis</i> ?	221
§ 1. Uitsluiting van effecten en andere financiële instrumenten uit het toepassingsgebied van de WMPC	223
A. De regeling van het KB	224
1. Financiële instrumenten, effecten en waarden, andere dan de rechten van deelneming of effecten van een instel- ling voor collectieve belegging of vastgoedcertificaten	224
a. Toepasselijke bepalingen	224
b. Niet-toepasselijke bepalingen	226
c. Uitzondering: WMPC in haar geheel niet van toepassing	227
2. Rechten van deelneming of effecten van een instelling voor collectieve belegging en vastgoedcertificaten	227
B. Knelpunten	229
1. Wetswijzigingen na inwerkingtreding van het KB	229
a. Wetswijziging ingevoegd binnen reeks toepasselijk verklaarde artikelen.	230
b. WMPC-bepalingen inzake financiële diensten niet van toepassing op financiële instrumenten.	230
2. Financiële instrumenten vs. financiële diensten	231
3. Verschillende hoedanigheden van de financiële instelling: verkoper van financiële instrumenten vs. verlener van financiële diensten	233
a. De financiële instelling als verlener van financiële diensten	235
b. De financiële instelling als verkoper van financiële instrumenten	236
c. Financiële instelling met dubbele hoedanigheid dienstverlener-verkoper	236
§ 2. <i>Lex generalis</i> in het nationale recht vs. maximale harmonisatie in het Europees recht	237
A. Financieelrechtelijke maximale harmonisatierichtlijnen vs. louter nationaal consumentenrecht	238
B. Financieelrechtelijke maximale harmonisatierichtlijnen vs. Europees geïnspireerd consumentenrecht	238

C. Vaststelling van verhouding WMPC-financieelrechtelijke bepalingen	239
D. Belang van afbakening van het door de financieelrechtelijke richtlijn geharmoniseerde domein	239
E. Toepassing <i>lex specialis</i> beginsel bij sterk overlappende, maar niet-contradictorische regels?	241
§ 3. Belang van toepassing WMPC naast specifieke financieelrechtelijke wetgeving	243
A. Verdeling bewijslast	244
1. Juistheid van informatie	244
2. Zwarte lijst	244
3. Onrechtmatig beding	246
4. Interpretatie	246
B. Sancties	247
1. Vordering tot staking	247
2. Samenwerking met betrekking tot consumentenbescherming	247
3. Specifieke privaatrechtelijke sanctie inzake oneerlijke handelspraktijken	247
4. Strafrechtelijke afdwinging	248
5. Doorwerking van financieel recht bij afdwinging op basis van de WMPC	248
§ 4. Problemen inzake toepassing WMPC naast specifieke financieelrechtelijke wetgeving	249
A. Verschillende beschermingsradius	249
B. Overlappend toezicht	253
II. Specifieke WMPC-bepalingen met bijzondere relevantie voor de financiële sector	254
§ 1. Rekening bij financiële instelling	254
§ 2. Gezamenlijk aanbod en financiële diensten	257
A. Voorgeschiedenis	257
B. De nieuwe regeling	258
C. Knelpunten	259
1. Financiële diensten vs. financiële instrumenten	259
2. Conformiteit met andere richtlijnen?	260
D. Naar een Europese regeling inzake verbod op gezamenlijk aanbod van financiële diensten?	261
§ 3. Financiële diensten op afstand	264
A. Informatieverplichtingen	264
B. Herroepingsrecht	266
§ 4. Onrechtmatige bedingen	267
Besluit	269

De privaatrechtelijke werking van de MiFID 2004-gedragsregels: een analyse van de mate waarin zij de wederzijdse rechten en plichten van dienstverlener en cliënt kunnen aanvullen en beperken Marc KRUIHOF	273
Inleiding	273
I. De reglementaire gedragsregels op zich bekeken	279
§ 1. De legistische “afkomst” van de gedragsregels.	279
A. Van deontologische handhaving naar overheidstoezicht in Engeland	280
B. De gedeeltelijke receptie van de Britse regeling in Europa	284
§ 2. De resulterende rechtsaard van de gedragsregels	294
II. Aanvullende privaatrechtelijke werking.	303
§ 1. Privaatrechtelijke remediëring volgens de MiFID 2004.	303
§ 2. Privaatrechtelijke remediëring volgens nationaal recht	308
A. Buitencontractuele aansprakelijkheid.	309
B. Nietigheid van beleggingsverrichtingen	315
C. Contractuele remedies: aansprakelijkheid en niet- toerekening van beleggingsverrichtingen.	320
III. Beperkende privaatrechtelijke werking.	323
§ 1. De mate van harmonisatie door de MiFID 2004.	325
§ 2. Het door de MiFID 2004 geharmoniseerde domein	330
§ 3. De manifeste leemten in de gedragsregels	340
IV. Afsluitende bedenkingen	350
Le Key Investor Information Document (KIID) Gaëtan LAGA	357
Introduction	357
I. Les informations clés pour l’investisseur – généralités	357
II. L’indicateur de risque.	360
III. Les performances du passé	361
IV. Les scénarios des OPC structurés	362
V. La transparence des frais.	363
Conclusions.	364
Regulering en distributie van (gestructureerde) beleggingsproducten Michel TISON	367
Inleiding	367
I. Structureringsvrijheid inzake beleggingsproducten: wilsvrijheid <i>versus</i> typedwang	369
§ 1. De juridische ‘verpakking’ van spaar- en beleggingsproducten	369
A. Verzekeringsovereenkomsten als spaarproducten	369

B. Structurering van beleggingsproducten	371
§ 2. Grenzen aan de structureringsvrijheid: institutionele segmentatie, typedwang en gelijke behandeling	372
A. Institutionele grenzen aan de structureringsvrijheid	373
B. Functionele grenzen aan de structureringsvrijheid	374
1. Typedwang.	374
2. Herkwalificatie of diskwalificatie.	380
C. Het constitutionele gelijkheidsbeginsel.	383
II. Juridische implicaties van de structureringsvrijheid inzake beleggingsproducten	384
§ 1. Informatie aan beleggers: precontractuele informatiever- plichtingen en prospectus	385
§ 2. Productgebonden regelen	387
§ 3. Distributie-gerelateerde regelen	389
III. Naar een functionele benadering inzake de regulering van (de distributie van) beleggingsproducten: PRIPs en <i>twin peaks</i>	392
§ 1. Perspectieven op EU-niveau: het PRIPs-initiatief	393
§ 2. Perspectieven op Belgisch niveau: <i>twin peaks</i> en versterkte rol van de FSMA inzake beleggersbescherming	395
Besluit	398
De rol van de FSMA bij de bescherming van de financiële consument: aspecten van toezicht op gestructureerde producten	
Veerle DE SCHRYVER	401
I. Geschaad vertrouwen	401
II. De noodzaak tot herstel van het vertrouwen van de financiële consument	403
III. Bijdrage tot het herstel van het vertrouwen van de financiële consument: van transparantietoezicht naar productinterventie?	405
§ 1. “ <i>Product approval process</i> ” bij lancering van nieuwe producten.	406
§ 2. Vormen van productinterventie in functie van het productprofiel	408
§ 3. Segmentering van de distributiecircuits	410
§ 4. Volgplicht	412
§ 5. Verdere omkadering van de “point of sale” middels eenvoudige informatieverstekking	413
Besluit	413

III. KAPITAALMARKTEN: INFORMATIE EN INTEGRITEIT

Évolutions récentes en matière d'information des investisseurs : la nouvelle directive prospectus	
Matthieu DUPLAT	417
Introduction	417
I. Genèse	418
II. Résumé du prospectus	419
III. Les reventes en cascade auprès d'investisseurs de détail (« retail cascades »)	423
IV. Supplément de prospectus et droit de rétraction	425
V. Offres d'actions faites dans le respect du droit de préférence	426
VI. Exceptions de placement privé – Modification des critères	427
VII. Autres modifications	429
§1. Période de validité du prospectus	429
§2. Conditions définitives de l'offre	429
§3. Publication du prospectus	431
§4. Garanties par les États membres	431
§5. Notification de l'approbation du prospectus aux États membres d'accueil	432
§6. Exemptions en faveur des membres du personnel	432
Conclusions	433
Règlementation des marchés : perspectives de réforme de la directive sur les marchés d'instruments financiers (MIF)	
Adina ONOFREI	435
Introduction	435
I. Des modifications structurelles importantes	437
§1. Les changements visant les acteurs de marché	437
A. L'élargissement du champ d'application de la directive	437
1. La réduction des exemptions	438
2. L'abolition des options et discrétions nationales	438
B. Le renforcement des exigences organisationnelles des entreprises d'investissement	439
C. Le renforcement de la surveillance du marché	440
1. L'extension de la liste minimale des pouvoirs des autorités compétentes	440
2. La précision des dispositions sur les mesures et les sanctions	441
§2. Une structure de marché plus réglementée et plus fragmentée	441
A. Un cadre de négociation fragmenté	441

1.	La consécration de trois systèmes de négociation	442
2.	Une partie importante de la négociation, hors marché	442
B.	Une cadre de négociation futur plus réglementé, mais peut-être plus fragmenté	443
1.	Des modifications modestes des systèmes existants	443
2.	La création d'un nouveau type de plate-forme de négociation	444
II.	Le renforcement des obligations matérielles	444
§1.	L'augmentation de la transparence	445
A.	L'augmentation de la transparence de marché	445
1.	Un champ d'application élargi pour les obligations de transparence	445
2.	La consolidation des données	445
B.	L'augmentation de la transparence pour les besoins de la surveillance	446
§2.	Le renforcement des obligations déontologiques	447
A.	Des modifications ponctuelles des obligations existantes	447
1.	Le renforcement des règles de bonne conduite	447
2.	L'amélioration de l'information sur la qualité de l'exécution	448
B.	Les ajustements valables pour toutes les obligations déontologiques	448
1.	La restriction des catégories de clients les moins protégés	448
2.	L'introduction d'une responsabilité civile des prestataires	449
Conclusion		449

Marktmisbruik: de uitstelregeling in het licht van de bankencrisis en hervormingsperspectieven

Elke VANDENDRIESSCHE	451
Inleiding	451
I. Algemeen	452
II. Toepassingsvoorwaarden van art. 6 (2) Richtlijn Marktmisbruik	453
§ 1. Rechtmatige belangen van de emittent	453
§ 2. Vertrouwelijkheid	460
§ 3. Misleidend karakter van het uitstel	460
III. Een bijzonder vraagstuk: de toepassing van het uitstel in de context van de bankencrisis 2007-2008	464
§ 1. Fortis bank	465
§ 2. Northern Rock	468
§ 3. Besluit met betrekking tot de bankencrisis	472

IV.	Gevolgen van een onjuiste toepassing van de uitstelregeling	473
§ 1.	Sancties in het kader van het schenden van de informatie- verplichtingen	474
§ 2.	Sancties in het kader van marktmanipulatie? Het verband tussen de informatieverplichtingen en marktmanipulatie	476
A.	Algemeen	476
B.	Nationale wetgeving inzake marktmanipulatie in de lidstaten	478
C.	De Belgische wetgeving	480
	Besluit	482
V.	Hervormingsvoorstellen met betrekking tot de uitstelregeling in de nasleep van de financiële crisis	483
	Besluit	487

IV. HANDHAVING EN RECHTSBESCHERMING

De onderzoeksbevoegdheden van de financiële toezichthouders en de rechten van verdediging

	Johan VERBIST en Stefaan LOOSVELD	491
	Inleiding	491
I.	Betrokken toezichthouders	492
§ 1.	Inleiding: het <i>twin peaks</i> -toezichtsmodel	492
§ 2.	Bevoegdheden en sanctieprocedure voor de NBB	493
§ 3.	Bevoegdheden en sanctieprocedure voor de FSMA	495
§ 4.	Andere toezichthouders	496
II.	Soort reglementaire onderzoeken en beslissingen	497
III.	Belang van de strafrechtelijke aard van onderzoek en sancties	499
IV.	Overzicht van de belangrijkste rechten van verdediging	501
§ 1.	Inleiding	501
§ 2.	Recht op bescherming van woning	502
§ 3.	Bescherming tegen dubbele vervolging en bestraffing	505
§ 4.	Recht op privacy	508
§ 5.	Recht op een eerlijk proces	509
§ 6.	Het zwijgrecht en het recht om zichzelf niet in beschuldiging te stellen	510
§ 7.	Recht op cautieplicht?	512
§ 8.	Recht op een sanctiebeslissing door een onafhankelijk en onpartijdig orgaan	512
§ 9.	Recht op bijstand door advocaat	514

Herstelmaatregelen en rechtsbescherming in en buiten de wet van 2 juni 2010	
Ivan VEROUGSTRAETE en Steven DE JONGHE	515
Inleiding	515
I. Contextualisering	518
§ 1. Oorzaken en impact bancaire/financiële crisis van 2007-2009	518
A. Een gesynthetiseerd overzicht van de voornaamste oorzaken ..	518
B. Impact op Belgische financiële instellingen	524
1. Uitzonderlijke omstandigheden vereisen uitzonderlijke maatregelen	524
2. Fortis	525
3. Dexia	527
4. KBC	527
5. Ethias	528
§ 2. Ingrijpende regulatorische hervormingen van het financieel-rechtelijke landschap na de bancaire crisis van 2007-2009	528
II. ‘Early intervention measures and recovery tools: state of play’	530
§ 1. Belgische context: Wet Herstelmaatregelen	530
A. Bestrafing voor de verspreiding van onjuiste of misleidende informatie of geruchten	531
B. Uitbreiding bevoegdheden raden van bestuur van bepaalde financiële instellingen	532
C. Uitbreiding bevoegdheden van de toezichthouder	533
D. Uitbreiding bevoegdheden regering tot het nemen van uitzonderlijke maatregelen in crisissituaties	537
§ 2. Europese context	541
III. Rechtsbescherming tegen herstelmaatregelen	541
§ 1. Opzet van de Wet Verhaalmiddelen	541
§ 2. De daad van beschikking en enkele van haar gevolgen	543
§ 3. Het beginsel van de vergoeding	549
A. Uitgangspunt	549
B. De procedure van vergoeding	549
1. De toetsing door de rechtbank	549
2. Inleiding per verzoekschrift	551
3. Een exclusieve vordering	552
4. Verloop van de procedure	554
5. Beslissing van de rechtbank	555
6. Het vonnis	557
7. Rechtsmiddelen	558
8. Betaling	558
9. Herziening	559
C. Andere vorderingen	559
Besluit	560

De sanctieprocedure van de FSMA na de <i>twin peaks</i> -hervorming van het financieel toezicht	
Antoine VAN CAUWENBERGE	561
Inleiding	561
I. De FSMA en de handhaving van de regels inzake financiële diensten ..	563
§ 1. De toezichtopdrachten van de FSMA na de <i>twin peaks</i> -hervorming	563
§ 2. De handhaving van de financieelrechtelijke regels door de FSMA	565
II. De procedureregels voor het opleggen van sancties door de FSMA	571
§ 1. Het handhavingproces vóór de saisine van de sanctiecommissie ..	572
A. De opening van het onderzoek	572
B. Het onderzoek onder leiding van de auditeur	575
C. De rol van het directiecomité	582
1. De saisine van de sanctiecommissie	582
2. De minnelijke schikking	586
3. Het klasseren van het dossier	588
4. De bevoegdheid van het directiecomité tot het opleggen van een dwangsom	589
§ 2. De sanctiecommissie	590
A. De bevoegdheden van de sanctiecommissie	591
B. De samenstelling van de sanctiecommissie	593
C. De procedure voor de sanctiecommissie	595
D. De beslissingen van de sanctiecommissie	598
1. De administratieve geldboete	598
2. De bekendmaking van de beslissing van de sanctiecommissie	601
E. Beroep tegen beslissingen van de sanctiecommissie	603
Besluit	604
Verhaalmiddelen tegen beslissingen van de financiële toezichthouders (Nationale Bank van België en FSMA)	
Jan CERFONTAINE	607
Inleiding	607
I. Globale schets van het financieelrechtelijk contentieux	611
§ 1. De ‘architectuur’ van het contentieux na de wetgevende hervorming van 2011	611
§ 2. Administratieve geldboetes, dwangsommen en minnelijke schikkingen na de wetgevende hervorming van 2011	619

II.	De ‘architectuur’ in het licht van de grondwettelijke beginselen	624
§ 1.	De rechtsmacht van de hoven en rechtbanken vs. administratieve rechtscolleges	624
§ 2.	Beoordeling van de architectuur in het licht van de grondwettelijke beginselen	626
§ 3.	De ‘architectuur’ in het licht van de aard van de bevoegdheden die aan de FSMA resp. de Bank zijn toegewezen	628
III.	Verhaalmiddelen tegen beslissingen van de FSMA voor het hof van beroep te Brussel	629
§ 1.	Algemene kenmerken van het objectief contentieux zoals dit wordt gebracht voor het hof van beroep te Brussel	629
§ 2.	Het verhaal tegen beslissingen van de FSMA die geen dwangsom of administratieve geldboete betreffen	632
§ 3.	Het verhaal tegen beslissingen van de FSMA die een dwangsom of administratieve geldboete betreffen	644
IV.	Verhaalmiddelen tegen beslissingen van de Bank voor het hof van beroep te Brussel	646
V.	Verhaalmiddelen tegen beslissingen van de FSMA, resp. de Bank voor de Raad van State	647
VI.	Beslissingen van de FSMA die niet openstaan voor beroep	654
	Besluit	658

V. BEZOLDIGING VAN DE BEDRIJFSLEIDING

De remuneratiewet van 6 april 2010: een overzicht van de pijnpunten

	Sien VERMEESCH	663
	Inleiding	663
I.	Waarom een nieuwe wet	664
II.	Inhoud nieuwe wet	669
§ 1.	Variabele vergoedingen	669
A.	Het begrip ‘variabele vergoedingen’	670
B.	De wettelijke regeling	673
1.	Artikel 554 W.Venn.	673
2.	Artikel 520 <i>bis</i> W.Venn.	674
3.	Artikel 520 <i>ter</i> W.Venn.	675
§ 2.	Remuneratiecomité	680
A.	Wie moet een remuneratiecomité oprichten?	680
B.	Samenstelling van het remuneratiecomité	682
C.	Vereisten	682
D.	Taken van het remuneratiecomité	683
§ 3.	Remuneratieverslag	684
A.	Rapporteringsverplichtingen	685

1. Remuneratiebeleid	685
2. Remuneratiepakketten	688
a. Niet-uitvoerende bestuurders	688
b. Uitvoerende bestuurders en andere <i>executives</i>	689
§ 4. <i>Say on pay</i>	693
A. Het remuneratieverslag	693
B. Vertrekvergoedingen	698
1. Toepassingsgebied	698
2. Gevolgen van de goedkeuring	702
3. Te volgen procedure	703
4. Tijdstip van de goedkeuring	704
5. Loon of remuneratie?	704
C. Variabele verloning	705
Besluit	706
Bezoldiging van de CEO en de leiding van Belgische vennootschappen	
Christoph VAN DER ELST en Xavier BAETEN	709
Inleiding	709
I. Samenstelling van het “top”-remuneratiepakket in Europees	
perspectief	711
II. De bezoldiging van de leiding van Belgische beursgenoteerde	
vennootschappen	712
§ 1. Inleiding	712
§ 2. Transparantie van de bezoldiging van de ‘Chief Executive	
Officer’	713
§ 3. Vergoedingspakketten van de CEO van Belgische	
beursgenoteerde vennootschappen	715
A. Methodologische noot	715
B. Omvang en samenstelling van het basisremuneratiepakket	
van de CEO	716
C. Relatieve bedragen	718
D. Langetermijnvergoedingen	720
E. Vergelijking met 2007	721
§ 4. Bezoldiging van de andere leiders	722
A. Juridische structuur van de leiding van de vennootschap	722
B. Methodologische noot	725
C. Transparantie van de bezoldiging van de leiding	725
D. Omvang en samenstelling van het basisremuneratiepakket	
van een lid van de leiding	727
E. Relatieve vergoeding	729
F. Langetermijnvergoeding	731

G. Verhouding totale vergoeding CEO en een lid van het leidinggevend comité	731
H. Vergelijking directiecomité en andere comités	732
Conclusie	734
Regulering van remuneratie in de financiële sector na CRD III	
Hans DE WULF	739
Inleiding: een hevige maar ietwat ongefocuste discussie	739
I. Academische en regelgevende reacties op de crisis.	742
§ 1. Academische hervormingsvoorstellen	742
§ 2. De reactie van de regelgevers: overzicht	744
II. Aard van de regulering	748
§ 1. Algemene kenmerken.	748
§ 2. Bindende kracht van de regulering	749
A. Het Europese niveau.	750
B. Op Belgisch niveau.	753
§ 3. Terugwerkende kracht	757
III. De regels inhoudelijk bekeken	761
§ 1. Toepassingsgebied: instellingen en medewerkers	761
§ 2. Algemene principes inzake beloningsbeleid.	763
A. Beloningsbeleid als vergunningsvoorwaarde.	763
B. Proportionaliteit	764
C. Anti-ontduiking en toepassing op groepsniveau.	767
§ 3. Regels aangaande de beloningspakketten als dusdanig	768
A. Overzicht van het proces om variabele vergoeding te bepalen en toe te kennen	770
B. Begrip prestatiegerelateerde of variabele vergoedingen	772
C. Drie algemene inhoudelijke regels over variabele vergoedingen	773
D. Geen gegarandeerde bonus	776
E. Samenstelling variabele vergoedingspakketten en uitbetaling	776
F. Discretionaire pensioenen.	779
G. <i>Claw back</i>	779
§ 4. Instellingen die staatssteun genieten	781
§ 5. Governance: verantwoordelijkheid raad van bestuur en remuneratiecomité	784
§ 6. Openbaarmakingsverplichtingen.	788
Conclusie	791

VI. HET NIEUWE FINANCIËLE TOEZICHT

Institutionele hervormingen na de financiële crisis in Europa	
Eddy WYMEERSCH	797
I. Reacties op de financiële crisis	797
II. Herdenken van het financiële toezicht	800
III. De nieuwe regulerende autoriteiten	804
IV. De organisatie van de ESAs	806
V. De activiteiten en taken van de ESA	807
§ 1. Instrumenten van coördinatie en samenwerking	808
§ 2. De juridisch bindende bevoegdheden	810
A. Tussenkomst in de wetgeving: de Binding Technical Standards	810
B. Toezicht op de naleving van de Europese regelen	811
C. Noodmaatregelen	812
D. De geschillenbeslechting	813
E. Beperking of verbod van bepaalde activiteiten of producten (art. 9)	813
Besluit	814